

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep.
0030 Oslo

13.11.2014
Deres ref. 14/1029

**Svar på høring – Forslag til endringer i forskrift 11. april 2003 nr. 461
om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen**

Nedenfor følger NOAHs innspill til at grensen for konsesjonsfri produksjon for slaktekylling settes til 280 000 slaktede og omsatte dyr pr. år, og kalkun settes til 60 000 slaktede og omsatte dyr pr. år.

Departementet beskriver at de siste justeringene av konsesjonsgrensene i hovedsak har vært begrunnet i at det har skjedd en produktivitetsutvikling, blant annet gjennom raskere tilvekst. Riktignok viser Ross 308 ekstremt høy tilvekst. NOAH er allikevel spørrende til utsagnet siden tilveksten ikke er vesentlig endret de siste årene.¹ Det er vanskelig å forstå at økt tilvekst skal være utgangspunkt for 100 % konsesjonsøkning. Etter NOAHs oppfatning og mediabildet er det snarere enkelte leverandører underlagt Kjøtt- og fjørfebransjens landsforbund (KLF) som ønsker raskere økonomisk tilvekst i næring.

At økningen skal foregå i uendret bygningsmasse er betenkelig. Bedre utnyttelse av eksisterende bygningsmasse vil i denne sammenheng være likestilt med økt dyretetthet. Angående dyretetthet viser NOAH til høringssvar til 10/475 av 20.06.2014. Det snakkes allerede i store ord om at dyrevelferdsprogram vil sikre god dyrevelferd. Dyrevelferdsprogrammet som det henvises til bruker score av fothelse som indikator til å gradere tillatt dyretetthet for kyllinger.² Dyretettheten som kan oppnås for godkjent score i fothelse-dyrevelferdsprogrammet er på 36 kg/m². Denne er vesentlig høyere enn dyretettheten som anbefales av Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM). VKM anbefaler at dyretettheten i slaktekyllingproduksjonen skal være lavere enn 25 kg/m².³ Begrunnelsen er at dyretetthet > 25-33 kg/m² gir negative effekter som økt tid ved førtro og drikkekar, reduksjon i aktivitetsnivå på mindre arealbruk og redusert hviletid.⁹ I tillegg har Mattilsynet

¹ Ross 308 Performance Objectives. Aviagen 2014.

http://en.aviagen.com/assets/Tech_Center/Ross_Broiler/Ross-308-Broiler-PO-2014-EN.pdf

² Dyrevelferdsprogram slaktekylling. Animalia. <http://www.animalia.no/Dyrevelferd-og-dyrehelse/Helsetjenesten-for-fjorfe/Dyrevelferd/Slaktekylling/>

³ Risikovurdering av effekten av dyretettleik på dyrevelferda for slaktekylling. Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) 2008 (07/811).

http://www.vkm.no/eway/default.aspx?pid=277&trg=Container_7000&Main_6177=7000:0:&Container_7000=6187:1657331::0:6740:1::0:0

rapportert avvik på opp til 41 kg/m².⁴ NOAH er meget bekymret for LMDs holdning til dyretetthet fordi denne går på bekostning av dyras velferd. Det at føttene har bedre helse er ikke likestilt med at velferden er god. Blant forskere er det etablert begrepsendring akseptert at «god velferd» ikke bare er «fravær av negative opplevelser», men først og fremst tilstedeværelse av positive opplevelser.^{5, 6, 7} NOAH er særlig bekymret for fuglene når dyretettheten blir så høy, og dyrene så passive og tunge at de ikke beveger seg. Forslaget om konsesjonsøkningen er rent profittbasert og NOAH savner omtanke for kyllingenes velferd.

NOAH reagerer på at "dyrevelferd" har blitt brukt til å forsvare konsesjonsøkningen. Det har lite med hverandre å gjøre. To årlige veterinærbesøk, innkalt av eier, er ikke egnet til å "avdekke" mislighold. Små justeringer i ovennevnte skala (som for øvrig var på plass før konsesjonsøkning) forsvare ikke risiko når flere dyr omfattes av industrien. Smittepress og antibiotikabruk, faren for resistente bakterier er av næringen selv spådd å øke. Dette ville i så fall være i tråd med erfaring fra andre produksjoner hvor antall individer øker.

«Departementet begrunner at teknologi gir lavere kapitalkostnader og mer effektiv produksjon og at dette samlet sett gir lavere kostnader i produksjonen og grunnlag for lavere priser til forbrukerne.» NOAH spør om det er et poeng at kyllingen ut til forbrukeren skal bli enda billigere. Kylling er allerede en prissetter og brukes til pushing av kjedene. Den norske forbrukeren misliker selvsagt ikke nesten gratis mat. Men det må understrekes at det her er snakk om en tilbudsstyrt utvikling som ikke forbrukeren selv har drevet fram.⁸ Kjødene og et fåtall store aktører innen fjørfekjøttproduksjon ønsker økt omsetning. Overproduksjon vil kunne bidra ytterligere til prissettingen. Kylling til dumpingpris er i strid med dyrevelferdslovens prinsipp om dyrs egenverdi.

Når det gjelder teknologi, har driftsbygninger for kylling allerede blitt fornyet løpende - uavhengig av konsesjonsøkning.⁹ Større enheter i kyllingproduksjonen kan allikevel bety nyinvestering, selv om LMD ikke legger dette til grunn. Studier har vist at nyere driftsbygninger med bedre ventilasjon resulterer i lavere dødelighet.¹⁰ Overgang til driftsbygninger med oppvarmede golv vil for eksempel bidra til redusert dødelighet de første dagene av et innsett, og bedre fothelse senere.

⁴ Sluttrapport Nasjonalt tilsynsprosjekt 2011: Dyrevelferd i slaktekyllingproduksjonen. Mattilsynet

⁵ Broom, D.M. 1991 Animal welfare: concepts and measurement, Journal of Animal Science, 69, (10), p 4167-4175. <http://www.animal-science.org/content/69/10/4167.short>

⁶ Boissy, A. et. al., 2007. Assessment of positive emotions in animals to improve their welfare. - Physiology & Behavior, Volume 92, Issue 3, 22 October 2007, Pages 375-397.

⁷ Duncan, I.J.H. 2005 Science-based assessment of animal welfare: farm animals. Revue Scientifique et technique, International Office of Epizootics 24 (2), 483-492.

⁸ Kan merkeordninger og bevisste forbrukervalg gi bedre velferdsforhold for kyllingene? Unni Kjærnes, Statens institutt for forbruksforskning (SIFO), innlegg under Mattilsynets åpne seminar "Dyrevelferd for fjørfe - hva er godt nok?" Litteraturhuset i Oslo 17. oktober 2014. <https://www.youtube.com/watch?v=t9aPILCkch0>

⁹ <http://www.gardsrad.no/index.php?page=&category=10&article=243>

<http://www.nationen.no/tunmedia/bonder-investerar-for-over-100-millionar-kroner-i-nye-kyllinghus/>

¹⁰ Heier BT1, Høgåsen HR, Jarp J. Factors associated with mortality in Norwegian broiler flocks. Prev Vet Med. 2002 Feb 14;53(1-2):147-58.

Et viktig spørsmål ved større bruk er om bonden selv vil stå for økt antall inspeksjonsrunder, eller om det leies inn arbeidskraft utenfra. Sistnevnte er situasjonen på store bruk i utlandet. Bonden går ikke nødvendigvis over til å bli fulltidsbonde på større bruk med kylling. Det er heller sannsynlig at bondens daglige gjøremål endres fra å drive med kylling på deltid til å bli foretaksleder. Med økte enheter kommer også økt fallhøyde,¹¹ både ovenfor konjunkturendringer,¹² og som stor sårbar epidemiologisk enhet.

Når omsetningen og graden av industrialiseringen økes, vil dyrenes tilstand innenfor rammene av produksjonen fortsatt være helt avhengig av menneskelig faktor og kvaliteten på inspeksjonsrunder. Etter NOAHs syn går det ikke automatikk i at dyrevelferd ivaretas ved mer kvalifisert tilsyn når dyretallet og ansvarsbyrden øker. Store enheter vil øke løpende investering i automatiske overvåkningssystemer. Allikevel er automatikk i hus med kylling knyttet til ytelse og ikke til bedre dyrevelferd.¹³ Fôrintak, jevnhet og aktivitet kan overvåkes bedre. Men økt automatisering fører også til at store datamengder må analyseres og ajourføres. Iphone med bildeovervåkning sendt fra dyrerom vil kunne gi økt (falsk?) trygghet – som backup, men kan ikke erstatte viktige inspeksjonsrunder etter halthet, skader og varhet for endringer i vokalisering.

Som konklusjon mener NOAH at den foreslåtte konesjonsøkningen setter flere dyr i fare for å utsettes for belastningene som produksjonen medfører og øker sårbarheten for sykdom.

Med vennlig hilsen

Siri Martinsen, *Sign.*

Leder, NOAH- for dyrs rettigheter

¹¹ <http://www.nationen.no/tunmedia/mange-store-gardsbruk-vil-ga-konkurs-i-danmark/>

¹² <http://www.nfl2.no/nettartikler/intern/internfiler/20140318%20Pressemelding%20Konsesjonsgrenser.pdf>

¹³ Fra BSAS Does big mean bad? The science behind large scale production 23 - 24 May, 2013 The Roslin Institute, The University of Edinburgh, Easter Bush http://www.bsas.org.uk/wp-content/uploads/2013/05/Day2_11.30_SpellerDavid.pdf